

TEORETYCZNE PODEJŚCIE DO CELÓW RECEPCJI TEKSTU DUCHOWNEGO W PROCESIE NAUCZANIA JĘZYKA OBCEGO

Tłumaczenie posiada jedno z najważniejszych miejsc w rozwoju ludzkiej myśli¹. Ten oczywisty fakt jest szczególnie charakterystyczny dla poszerzenia chrześcijaństwa poprzez interpretację Pisma Świętego w różnych językach². Tylko w XX wieku Pismo Święte było przetłumaczone na 1400 języków świata. Dzisiaj Biblia jest wydana w całości albo częściowo w 1848 językach, w tym nakład Księgi Ksiąg posiada pierwsze miejsce i do 1980 roku wynosił 36 milionów egzemplarzy. Pytania o to czy jest, czy nie ma tłumaczenia Biblii jako normy adekwatnego źródła, było i jest do dzisiaj jednym ze świadectw duchowej dojrzałości narodu chrześcijańskiego. Stąd rola recepcji tekstu duchownego w kontekście procesu tłumaczenia³, gdzie bardzo ważna jest wiedza teologiczna

---

¹ Por. B. Tokarz, *Aspekt pragmatyczny przekładu* [w:] B. Tokarz, *Wzorzec, podobieństwo, przypomnienie. Studia o przekładzie* pod red. P. Fasta, Katowice 1998, s. 58–71; J. Pieńkos, *Przekład i tłumacz we współczesnym świecie*, Warszawa 1993, s. 72–163. L. Kucenko, *Czas wczytysja ljubyty. Biblija na urokach literatury*, Kirowohrad 1999, s. 3–4.

² Por. A. Dylus, *Gospodarka. Moralność. Chrześcijaństwo*, Warszawa 1995, s. 86; W. Janiw (red.), *Jubiläumssammewerk der Kongressbeiträge: Zum Millennium des Christentums in der Ukraine*, München 1988/1989, s. 925; A. Welykyj, *Z litopysu chrystyjans'koji Ukrajiny*, t. III, Rzym 1969, s. 184; M. Czubytyj, *Istorija chrystyjanstwa na Rusy-Ukrajini*, Rzym – Nju-Jork 1965, s. 240; J. Hryckowian, *Iwan Franko i Biblia* [w:] *Biblia w literaturze* pod red. R. Luźnego, Kraków 1998, s. 335–342.

³ Por. E. Balcerzan, *Tłumaczenie jako twórczość* w: E. Balcerzan, *Literatura z literatury* (Strategie tłumaczy). *Studia o przekładzie* pod red. P. Fasta, Katowice 1998, s. 144–150; M. Zymomrya, *Zur Erkenntnis von der Kontinuität der Wechselseitigkeit von kulturellen Wertungen*, [w:] M. Zymomrya, *Deutschland und Ukraine: Durch die Abrisse zur Wechselseitigkeit von Kulturen*, Fürth 1999, s. 9–16; M. Zymomrya, *Obraz Chrysta w poezjach Tarasa Szewczenka*, [w:] *Kalendar „Blahowista” – 1999*, Górowo Iławieckie 1999, s. 141–146 (w jęz. ukr.); I. Lewy, *Překlad, kulturny univerzalismus a diferenciacia*, [w:] *Mlada tvorba*, 1966, nr 3, s.20; A. Popovic, *Překlad a výraz*, Bratislava 1968, s. 31–33; K. Reiss, *Grundfragen der Übersetzungswissenschaft*. Hrsg. Von M. Snell-Hornby, M. Kadric, Wien 1995, s. 73; J. House, *A model for Translation Quality Assessment*, Tübingen 1997 p. 46.

w ogóle (np. paradygmat „tysiąca lat” oznacza nie czasownik, a długi, „bez-kresny okres” w znaczeniu symbolicznym – królestwo kościelne od Zmartwychwstania Chrystusa do Jego powtórnego przyjścia)⁴ oraz bezpośrednio zadanie, które określa strategię adekwatnego odczytywania oryginału. Do tych zadań należy cały szereg zabiegów np. wyznaczania osobliwości tekstu duchownego na poziomie hermeneutyki, która odzwierciedla regułę dotyczącą dotarcia do prawdziwej treści przedmiotu i jego znaczenia literalnego, dosłownego, mistycznego i osobowego dostosowanego albo logicznie skonstruowanego rozumienia teologicznej płaszczyzny tekstu duchownego. Innymi słowy, percepcja tekstu duchownego i jego semantycznego obrazu w sensie widzenia świata w obliczu Bożego Pokoju. Wszystko to przewiduje dokładne rozpatrzenie aspektu gnoseologicznego, przede wszystkim dotyczy to materiału językowego, a dalej wyodrębnienia specyficznych cech pisma liturgicznego, wyraźnego rozgałęzienia elementów semantyki docelowo przekonującego wyznaczenia pojęcia leksykalnego z jednej strony i przenośnego, tzn. metaforycznego z innej. Analiza (systemowa, porównawcza, typologiczna, strukturalna) większości tekstów literatury duchownej potwierdza fakt, że struktura tychże tekstów to całościowa spójność poznawczo-oceniających, kompozycyjno-treściowych współodniesień, a także zewnętrznych (formalnych) i wewnętrznych (głęboko teologicznych) cech. Mówi się o tekście duchownym jako fenomenie, który niesie czytelnikowi (w pierwszym rzędzie wierzącemu) potrójne ukierunkowanie modlitwy. Tekst duchowny zawiera w sobie a) proste znaczenie leksykalnych komponentów (np. „Panie, nie gniewaj się tak bezgranicznie i nie chowaj w pamięci ciągle naszej winy! Oto wejrzyj, prosimy: My wszyscy jesteśmy Twym ludem”)⁵, b) pochodne znaczenie leksykalnych komponentów uwarunkowanych motywowanym tłem (np. „Zaiste, jak ziemia wydaje swe plony, jak ogród rozplenia swe zasiewy, tak Pan Bóg sprawi, że się rozpleni sprawiedliwość i chwała wobec wszystkich narodów”)⁶, c) spójne (w efekcie końcowym) znaczenie pojęć leksykalnych jednostek; znamienne, że osobne komponenty mogą zawierać swój funkcjonalny znak jako kod i w poprzednich dwóch wymienionych sygnifikatywnych przejawach. Ostatnie jest szczególnie charakterystyczne dla modlitw chrześcijanina (Modlitwa Pańska, Pozdrowienie Anielskie, Skład Apostolski itd.). Trzeba powiedzieć, że tekst modlitewny w istocie swojej zawiera identyfikację kanoniczną. Ta identyfikacja jest wyraźna przede wszystkim w analizie porównawczej dotyczącej interpretacji tekstów modlitewnych

---

⁴ Por. *Swjate pys'mo staroho ta nowoho zawitu*. Odkrowennja 20, United Bible Society 1992, s. 321 (w jęz. ukr.).

⁵ Isaja 64,8. Patrz: *Swjate pys'mo*, tamże, s. 865.

⁶ Isaja 61,11. Patrz: *Swjate pys'mo*, tamże, s. 864.

w różnych językach. Tę właściwość można szczególnie wykorzystać w procesie tłumaczenia. Zawiera ono narodowo-strukturalne oddziaływanie jako rezultat gromadzenia wydarzeń i zjawisk, które miały miejsce w historii narodu – receptora, właśnie nosiciela modlitwy chrześcijańskiej. Ilustracją mogą być zdania z Modlitwy Pańskiej w a) języku angielskim, b) języku niemieckim, c) języku ukraińskim, d) języku polskim.

a) The Lord's Prayer

Our Father, who art in heaven
hallowed be thy name.
Thy kingdom come.
Thy will be done on earth, as it is in heaven.
Give us this day our daily bread,
and forgive us our trespasses,
as we forgive those who trespass against us,
and lead us not into temptation,
but deliver us from evil.
Amen (wersja angielska)

b) Das Gebet des Herrn

Vater unser im Himmel, geheiligt werde dein Name.
Dein Reich komme. Dein Wille geschehe, wie im Himmel so auf
Erden.
Unser tägliches Brot gib uns heute. Und vergib uns unsere
Schuld, wie auch wir vergeben unseren Schuldigern.
Und führe uns nicht in Versuchung, sondern erlöse uns von
dem Bösen.
Amen. (wersja niemiecka)

c) Otcze nasz

Otcze nasz, Ty szczo je na nebi,
nechaj śwjatyť sja imja Twoje, nechaj pryjde
carstwo Twoje; nechaj bude wolja Twoja, jak na nebi,
tak i na zemli. Chlib nasz szczodennyj daj nam
siohodni; i prosty nam borhy naszi, jak i my
proszczajemo boržnykam naszym; i ne dopusty
nas do spokusy, ale wyzwoly nas wid lukawoho.
Amin. (wersja ukraińska)

d) Modlitwa Pańska

Ojcze nasz, któryś jest w niebie, święć się imię Twoje;

przyjdź królestwo Twoje; bądź wola Twoja, jako w niebie, tak i na ziemi.
 Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj; i odpuść
 nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom;
 i nie wódź nas na pokuszenie, ale nas zbaw ode złego.
 Amen. (wersja polska)

Ta formuła jest logicznie, treściowo, strukturalnie doskonała. Jej majestaticzność i podniosłość to cechy, które odzwierciedlają wewnętrzny stan człowieka. Ten poziom podkreśla jednostki leksykalne („niechaj” – w wersji ukraińskiej), zwracanie się do drugiej osoby, w której występuje Wszechmogący jako Twórca wszystkiego stworzenia na niebie i na ziemi, jako władca Wszechświata, innymi słowy jak Bóg – Nadczłowiek i symbol świętości. W ukraińskiej wersji Modlitwy Pańskiej występuje leksykalna jednostka – czasownik, „wyzwolić”, tzn. w kontekście obrazu mikroobrazów z pomocą których akcentuje się potrzebę Bożego Błogosławieństwa na wyzwolenie całego narodu z niewoli. Modlitewne zwroty i „ale nas zbaw ode złego” (wersja polska), po ukraińsku brzmi „wyzwoły nas wid lukawoho”, gdzie jest zawarta nowa, poznawczo-semantyczna wartość⁷, która nie jest obecna w innych językach słowiańskich. Chodzi tutaj o lingwo-ukrainoznawczą relewantność, przyjmującą się naturalnie jako organiczny element normatywnie kodyfikowany, ponieważ ma konkretny wyraz w sensie szukania, błagania o Bożą pomoc: „Albowiem każdy, kto prosi, otrzymuje; kto szuka, znajduje; a kołączącemu otworzą” (Mat. 7.8).

Tłumaczenie powołane jest do odtworzenia wszystkich cech źródła teologicznego oraz narodowych, kulturalnych, historycznych i arealnych różnic. Dlatego tłumacz twórczo jedna a nie dzieli mikrosystemy semantyczne zważając na ich przyczynowy związek, tzn. związek z kulturą pewnego narodu (jest różnica, kiedy naród jest państwowotwórczy i kiedy nim nie jest, o czym pośrednio mówił jeszcze św. Paweł). Związek ten przenosi się na funkcję komunikatywną i estetyczną, która zawiera tekst. Świat odczuć człowieka wierzącego w regule jest bliski świata religijno-kultowego, gdzie stan obiektywnej albo przedstawionej rzeczywistości, charakteryzuje się emocjonalnymi zasobami zdolnymi wpłynąć pozytywnie lub negatywnie na odbiorcę. W tym przejawia się specyfika działania pięknie-estetycznego, kiedy to znaczenia jednostek leksykalnych utwierdzają przekazywanie informacji o czynie – wiary, miłosierdzia, pobożno-

⁷ Por. A. Mokijenko, *Frazeologia i didaktika*, w: *Z problemów frazeologii polskiej i słowiańskiej*, Warszawa 1980; I. Kowalska, *Verbal images with a colour component as a translation problem (Based on the Ukrainian and English languages)*, w: *Memoris of the Shevchenko scientific society*, t. CCXXXIX, Lwów 2000; M. Zymomrja, *O. Bilous, Translation: Theorie und Praxis*. Methodische Unterrichtshilfen, Kirowohrad 2001.

ści, humanizmu i tolerancji ogólnego przywiązania do religijnego obrządku i tradycji przechodzących z pokolenia na pokolenie. Stąd wypływa poznawczo-wartościowa rola synchronizacji i diachronizacji, u podłoża których leży umowne wydzielenie jednego stanu lub etapu historycznego (synchronizacji z jednej strony) i rozmyślenia tendencji, zjawisk, systemu języka tego albo innego narodu (diachronizacji z drugiej strony)⁸ Dlatego zrozumiałe jest, że frazeologizmy w swojej większości są zakorzenione na modelach, których tłem są diachroniczne źródła. Te ostatnie, bezpośrednio lub pośrednio, stosuje się w ustalonych zwyczajach pielęgnowanych w kręgach rodzinnych za pomocą modlitwy.

Podzielamy twierdzenie badacza ukraińskiego Mirosława Fabiana, że „osobliwość słów, leksyki, która wyraża się ‘etiquette’ w języku angielskim jest to, że słowa ‘etiquette’ często odzwierciedlają nie tyle obiektywną rzeczywistość w ogóle jak zainteresowania ludzi”⁹ Przede wszystkim mówi się o rodzinie chrześcijańskiej, która realnie spełnia normy dotyczące pewnej etykiety. W komunikatywnym środowisku angielskim wyraża się to poprzez „please”, w środowisku niemieckim „bitte schön”, w środowisku ukraińskim „bud’ łaska”, w środowisku polskim „bardzo proszę” Ciekawostką jest wyrażenie czasownika w bezokoliczniku i w drugiej osobie liczby pojedynczej „lead – lead” (ang.), „führen – führe” (niem.), „dopustyty – dopusty” (ukr.), „wodzić – wódź” (pol.). W oryginale po grecku – „nie wprowadź nas w doświadczenie i zbaw” – „wyciągnij”¹⁰ Neutralny przejaw etykiety w zasadzie wyraża zainteresowanie jednej osoby albo całej grupy, co często wykorzystuje się w głoszeniu homilii.

Dla tekstu literatury duchownej właściwe jest bogactwo frazeologizmów. Ich zmysłowa struktura zawiera wewnętrzną formę (motywację) oraz integralne cechy znaczenia konkretnego – kategoriałnego, oceniającego, wzmacniającego. Frazeologiczne związki słów lub wyrazów (idiom) tworzą maksymalne wyobrażenie, stymulując funkcjonalną aktywność recepcji tekstu modlitewnego z zachowaniem jej faz – informacyjnej, oceniającej i interpretacyjnej¹¹ Faza

⁸ Por. J. Baran, M. Zymomrya, *Teoretyczni osnovy frazeolohiji*, Użhorod 1999, s. 146–164; A. Pisarska, T. Tomaszewicz, *Współczesne tendencje przekładoznawcze*, Poznań 1996, s. 179–201; U. Eco, *Nadinterpretowanie tekstów*, [w:] *Interpretacja i nadinterpretacja* (red. S. Collini), tłum. T. Biedroń, Kraków 1996, s. 46–47.

⁹ M. Fabian, *Etyketna leksyka w ukrajins’kij, anhlijs’kij ta uhors’kij mowach*, Użhorod 1998, s. 88 (w jęz. ukr.).

¹⁰ *Nowy Testament Grecko-Polski*, wyd. interlinearne z kodami gramatycznymi. Tłum. ks. prof. R. Popowski SDB (KUL), dr M. Wojciechowski (ATK), Warszawa 1994, Ewangelia wg św. Mateusza, 6.13–6.16, s. 24.

¹¹ Por. H. Kloczek, *Poezija Tarasa Szewczenka: suczasna interprtacija*, Kyjiw 1998; W. Marko, *Osnowa tworczych szukan’*, Kyjiw 1987; M. Jurkowski, *Przekład i interpretacja*, [w:] *Glottodydaktyka a translatoryka* (red. F. Grucza), Warszawa 1981; M.

interpretacyjna obejmuje proces rozumienia „mikroobrazu” sprzyjając adekwatnemu odebraniu kontekstu (historycznego, kulturalno-oświatowego, biograficznego, literacko-typologicznego, funkcjonalnego i w naszym przypadku teologicznego oraz lingwo-stylistycznego) dotyczącego frazeologizmu wykorzystanego w tekście, np. „List do Koryntian” tworzy dla odbiorcy panoramiczne pole dla interpretacji treści idiomu „żyć po koryncku”. Jak wiadomo Korynt był dobrze rozwiniętym miastem dawnej Grecji już w VI w. przed Chrystusem. Łączyło ono dwa morza, dzięki czemu stało się bogatym miastem handlowym. Korynt słynął z ciekawej zabudowy architektonicznej w czasach rzymskiego panowania. Na ten okres przypada całkowity upadek moralności jako normy: rozpusta wzięła górę nad kulturą, stąd „żyć po koryncku”, znaczy tyle, co żyć w środowisku największego rozpasania moralnego. Niezależnie od tego, św. Paweł nie zawahał się głosić w tym miejscu, w ciągu osiemnastu miesięcy, zasad moralności chrześcijańskiej oraz nauki ukrzyżowanego Chrystusa. Skromne życie św. Pawła w warunkach ciągłego prześladowania, życia z pracy własnych rąk, było faktycznym zaprzeczeniem „mikroobrazu”, idiomu „żyć po koryncku”. Między innymi „List do Koryntian” jest przekonującym świadectwem dla oceniającej fazy recepcji językowego materiału. Szczególnie ze względu na umysłowo-funkcjonalną treść pierwszego i drugiego „Listu do Koryntian”, znajduje się kanwa dla pouczenia oraz krytyki tych warunków, w których istniał Kościół chrześcijański w Koryncie. Jak podkreśla Prat, „Paweł nie napisał nic więcej wzruszającego, wymownego i współczującego, gdzie radość i smutek, strach i nadzieja, łagodność i współczucie występują z taką siłą jak w wymienionym liście”¹²

Faza interpretacyjna umożliwia jakoś rezultatywną-pozytywną lub negatywną. W interpretacji tekstu teologicznego często występują elementy językowe w sposób autonomiczny jako izolowane jednostki, np. „każu wam” (ukr.), „powtarzam” (pol.) itd.; jednakże bardzo ważne jest osiągnięcie obiektywności każdego słowa lub pojęcia, jakie wyraża jedność „widomego” i „niewidomego”, „materialnego” i „abstrakcyjnego”. Nie ma wątpliwości, że tekst duchowny i przede wszystkim Ewangelie według św. Mateusza, św. Marka, św. Łukasza, św. Jana oraz Dzieje Apostolskie, Przesłania Soborowe i Listy św. Pawła zawierają unikalne paradygmaty ze względu na ogólnoludzką wartość. Właściwa im wielofunkcyjność (w tej liczbie chodzi o wzajemne oddziaływanie poszczególnych zagadnień: teologiczno-estetycznych, filozoficzno-estetycznych i historyczno-estetycznych), która charakteryzuje się różnymi stylowymi cechami i konkretyzacją komunikatywnych zadań i ekstra – zadań.

Zymomrja, S. Bobinec, *System of information provision on the Level of Translation in teaching foreign languages*, w: *VIII Tudományos ulessak*, Budapest 1991.

¹² Patrz: *Swjate pys'mo*, op. cit., s. 206–207 (w jęz. ukr.).

Do ostatnich należy typologiczne zestawienie odpowiedniej semantyki w leksykalnych systemach języków pokrewnych i niepokrewnych (np. ukraińsko-polska, polsko-angielska, ukraińsko-niemiecka), analiza semantycznej pokrewności lub niepokrewności, rozpatrzenia tekstowych związków ze względu na a) strukturalną, b) semantyczną organizację tekstu. Ilustracyjnym potwierdzeniem tego mogą być Listy św. Pawła – pierwowzór semantycznej struktury tekstu, w których osiągnięto maksymalne utrwalenie motywu w imieniu „Ja”-osoby, np.¹³ semantyczną organizacją wszystkich czternastu Listów św. Pawła są towarzyszące nominacje, to jest specyficzny związek między językowym elementem a okołojęzykowym obiektem, związek między zdaniami, a nawet akapitami. Wszystko to nie jest łatwo odtworzyć przez pryzmat tłumaczenia w procesie nauczania języka obcego, ale to tłumaczenie jest zawsze ważnym, wspomagającym środkiem dla obiektywnej recepcji tekstu. Dzięki tłumaczeniu staje się wyraźną rozbieżność w interpretacyjnych wykonaniach, np. angielskim, niemieckim, ukraińskim oraz polskim języku ta sama pozycja będzie miała naturalną rozbieżność na poziomie specyficznych realiów tekstu, o czym trzeba pamiętać przy uczeniu się i nauczaniu języka obcego. Nadmienić należy, że językowe rozbieżności nie dotyczą w żadnym wymiarze w odniesieniu do tekstu duchownego. Uczący się przyjmuje ten fakt jako normę¹⁴ Autor Listów bardzo wyraźnie zaznacza cel tekstu oraz adresata tak jednoosobowego (do Tymoteusza, Tytusa, Filemona), jak i grupowego (do Rzymian, Koryntian, Galatów, Efezjan, Filipian, Kolosan, Tesaloniczan, Hebrajczyków), określając partnera komunikacji i wskazując na komunikatywne ukierunkowanie każdej myśli, każdego szczegółu¹⁵ Jako przykład ukierunkowanej interpretacji i bez-

¹³ List do Rzymian 14–15 w: *Pismo Święte Nowego Testamentu i Psalmi*. Przekład ekumeniczny z języków oryginalnych, Warszawa 2001, s. 338; por.: *Nowyj Zawit*, Rzym 1983, s. 409 (w jęz. ukr.); *Die Heilige Schrift des Alten und des Neuen Testaments*. Übersetzt von Paul Riessler und Rupert Storr, Mainz 1958, s. 1395.

¹⁴ Por. też: „sfera kierunkowa” w procesie nauczania języka obcego wyraża się jako cel recepcji tekstu w następujących krokach i m.in. ze względu na a) odbieranie komunikatu – reagowanie (faza informacyjna); b) wartościowanie komunikatu, aby określić stopień uświadamiania idei z wykorzystaniem różnych form badań tekstu (faza krytyczna, w której dominują określone rodzaje stopniowej skali ocen); c) poziom tłumaczenia jako globalny wskaźnik potwierdzenia rezultatów w praktyce nauczania języka obcego (faza interpretacyjna, dzięki której wchodzi w grę cele ogólne, pośrednie i szczegółowe). Por. K. Denek, *Wartości i cele edukacji szkolnej*, Poznań–Toruń 1994, s. 83; W. Woronowicz, *Edukacja refleksyjna*, Słupsk 1997, s. 120; M. Zymomrya, *Koncepcje edukacyjne w twórczości pedagogicznej Augustyna Wołoszyna*, „Ruch Pedagogiczny”, Warszawa 2000, nr 1–2, s. 143–154.

¹⁵ W oryginale po grecku zawarte jest pojęcie „mówić” („Do zawstydzenia Wam mówię”), Nowy Testament Grecko-Polski, wyd. interlinearne z kodami gramatycznymi.

pośredniej oceny w aspekcie komunikatywnym posłuży taka oto pozycja językowa: „Mówię to, aby Was zawstydzić. Bo czyż nie znajdzie się wśród was ktoś na tyle mądry, by mógł rozstrzygnąć spory między swymi braćmi? A tymczasem brat oskarża brata, i to przed niewierzącymi”¹⁶

Znaczącym jest, że Listy św. Pawła zawierają taką jakościową i ilościową całość, dla której właściwa jest rozbieżność ze względu na semantyczną obrazowość i literacko-estetyczną wartość. Stąd wypływa komunikatywna ekwiwalencja obszaru tekstowego Listów św. Pawła, ich obrazowa widoczność motywowana przez różne stopnie dyferencjacji cech, dużej ilości porównań, wskazówek na kategorię wiekową słuchaczy. Zilustruje to następujący przykład: „... ongiś bluźniercę, prześladowcę i oszczercę. Dostałem jednak miłosierdzia, ponieważ działałem z nieświadomością, w niewierze. A nad miarę obfitą okazała się łaska naszego Pana wraz z wiarą i miłością, która jest w Chrystusie Jezusie. Nauka to zasługująca na wiarę i godna całkowitego uznania, że Chrystus Jezus przyszedł na świat zbawić grzeszników, spośród których ja jestem pierwszy. Lecz dostałem miłosierdzia po to, by we mnie pierwszym Jezus Chrystus pokazał całą wielkoduszność jako przykład dla tych, którzy w Niego wierzyć będą dla życia wiecznego”¹⁷

Recepcja np. „Listów do Tymoteusza”, będzie efektywna, czyli rezultatywna w tym przypadku, kiedy receptor i przede wszystkim uczący się języka obcego, adekwatnie otworzy kontekstualną płaszczyznę związków dotyczących znaczenia semantyczno-bliskich lub oddalonych jednostek leksykalnych. Wynikiem tego jest prawidłowa percepcja osiągnięcia różnych poziomów językowych w tej liczbie struktur syntaksycznych, wspólnych i odmiennych cech między J.O. (język oryginału) i J.C. (język celu).

Ponadto ważną jest jeszcze jedna dominanta, która jest charakterystyczna dla wszystkich Listów św. Pawła w ogóle, a szczególnie „Listu do Filipian”. Jaka to dominanta? To jest wymiar estetycznej komunikacji jako stałej wielkości. Określa ona cechowany antropocentryzm. Obiekt jest lekko rozpoznany w podzielonych rozdziałach przez autora i wymienionych następująco: „w kajdanach za wiarę”, „za chrześcijańską śmiałość”, „chrześcijański szlak”, „wołanie do” Tutaj występuje zawsze człowiek (stąd antropocentryzm) adresat, który z kolei jest wyobraźalnie obecnym koło autora w komunikatywnym kluczu nadawcy

---

Tłum. ks. prof. R. Popowski SDB (KUL), dr M. Wojciechowski (ATK), Warszawa 1994, s. 784.

¹⁶ *Nowyj Zawit*, Rzym 1983, s. 447 (I do Koryntian 6, 5–7); *Pismo Święte*, op. cit., s. 379 (Pierwszy List do Koryntian, 6, 5–7); *Das Neue Testament. Einheitsübersetzung der Heiligen Schrift*, Stuttgart 1980, s. 209 (Der erste Brief an die Korinther, 6,5–7).

¹⁷ *Pastyrski porady Tymotejewi*, w: *Nowyj Zawit*, op. cit., s. 536–537; *Pismo Święte*, op. cit., s. 493 (Dobry sługa Jezusa Chrystusa, Pierwszy List do Tymoteusza, 13–16).

jako podmiotu: „Radujcie się zawsze w Panu; raz jeszcze powtarzam: radujcie się! Niech będzie znana wszystkim ludziom wasza wyrozumiała łagodność: Pan jest blisko! O nic się już zbytnio nie troskajcie, ale w każdej sprawie wasze prośby przedstawiajcie Bogu w modlitwie i błaganiu z dziękczynieniem. A pokój Boży, który przewyższa wszelki umysł, będzie strzegł waszych serc i myśli w Chrystusie Jezusie. W końcu, bracia, wszystko, co jest prawdziwe, co godne, co sprawiedliwe, co czyste, co miłe, co zasługuje na uznanie: jeśli jest jaką cnotą i czynem chwalebny – to miejcie na myśli. Czyńcie to, czego się nauczyliście, co przeżyliście, co usłyszeliście i co zobaczyliście u mnie, a Bóg pokoju będzie z wami”¹⁸ Oczywiście mówi się o recepcji o charakterze normatywnym i przede wszystkim o jej największej jakości – interpretacji, która odgrywa podstawową rolę w procesie nauczania języka obcego¹⁹ Specyficzne momenty mają swoje naturalne miejsce, które należy poznać na różnych stopniach zaawansowania nauki języka obcego. Odnosząc się do przedmiotu niniejszego artykułu akcentujemy: ukierunkowania, które tworzą odrębne ‘specjalne cele’²⁰, tak widzialne w „Listach św. Pawła” Jednym z nich jest docelowe wykorzystanie spójnika „co” oraz imperatywnych zwrotów z wykorzystaniem słownictwa rodzinnego: ojciec, matka, (liczba pojedyncza), siostry, bracia (liczba mnoga).

W miarę jak studenci uczą się, a zatem doskonalą się w procesie rozwiązywania zadań, modele (m.in. pojęcia i kategorie) w konkretnej sytuacji odgrywają racjonalne znaczenie szczególnie na poziomie rozumienia tekstu i formułowania kultury komunikowania przez układ tłumaczenia. Uważamy, że w tym względzie zasada świadomego i celowego działania odgrywa rolę najważniejszą. Kontekst wydobyty z systemu modelowania wiedzy to konsekwencja praktyki w posługiwaniu się tekstem obcojęzycznym lub J.W. (język wyjściowy).

¹⁸ *Nowyj Zawit*, op. cit s. 513 (Do Fylypjan, 4–9); *Pismo Święte*, op. cit., s. 456–457 (List do Filipian, 4–9).

¹⁹ Por. A. Mojsijenko, *Słowo w apercpcijnij systemi poetycznoho tekstu. Dekoduwannia Szewczenka. Suczasna intrpretacija*, Kyjiw 1998, s. 164; W. Marko, *Żanrowo-styliowi tendenciji i dialektyka żanrotworennia*, w: *Tożsamość i partnerstwo. Studia z dziejów najbliższego sąsiedztwa* (red.: M. Zymomrya), Koszalin 2000, s. 202 ; H. Sztoń, *Duchownyj prostir ukrajins’oji liro-epicznoji prozy*, Kyjiw 1998, s. 34.

²⁰ Por. M. Borodulina, A. Lurje, N. Minina, *Obuczenije inostrannomu jazyku kak special’nosti*, Moskwa 1975, s. 145; R. Zoriwczak, *Słowesnyj obraz u chudożniomu perekladi*, w: „Chaj słowo mowleno inaksze...” *Problemy chudożnioho perekladu*, Kyjiw 1982, s. 58; M. Zymomrya, W. Lejczyk, *Standard na terminy ta wyznaczenia jak naukowo-techniczny słownik*, [w:] *Problemy ukrajins’koji naukowo-technicznoji terminologiji*, Lwiv 1994, s. 140–141.

Analiza tekstów literatury duchownej²¹ pozwoli na uzyskanie wyniku. Stopień zrozumienia językowego cechowania komunikatywnych celów, aktywnie wpływa na jakość adekwatnego przyjęcia treści, charakteru, szczególnych osobliwości tekstu, co jest jedną z owocnych cech systemowego odbioru materiału językowego. Jest to dla uczących się języka obcego paradygmat w procesie nauczania. Produktywna intencja receptora zabezpiecza wykonanie najważniejszego zadania, tzn. otrzymanie identycznego tłumaczenia treści na J.C. (język celu) jego wielopionowej koncentracji komponentów tak wertykalnie jak i horyzontalnie, zważając na dyferencjację odpowiedników w ramach J.O. – J.C., odpowiedników interpretacyjnych, kontekstualnych, typologicznych, ekwiwalentnych oraz rozwiniętych opisowo na poziomie różnych wariantów a) przeczytanie tekstu, b) rozmyślenia nad tekstem, c) tłumaczenia tekstu, co przywodzi do rezultatywnej recepcji tekstu²² w procesie nauczania języka obcego.

---

²¹ Por. K. Lange, *Das Wort an die Gemeinde*, Leipzig 1971, s. 64–65; *Die Bibel. Deutsche Ausgabe mit den Erläuterungen der Jerusalemer Bibel*, Leipzig 1970, s. 138–142; E. Ruckstuhl, *Die litererische Einheit des Johannesevangeliums*, Freiburg (Schweiz) 1951, s. 89–92.

²² Por. Encyklika *Fides et ratio* Ojca Świętego Jana Pawła II, Kraków 1998, s. 29; A. Nossol, *Miłość zwycięstwem prawdy*, Opole 1987, s. 57; A. Baur, W. Ploger, *Botschaft des Glaubens. Ein katholischer Katechismus*, Essen 1978, s. 193.